

Mistakes and Analysis of the Compositions of Students Learning Turkish at Mosul University

Ali Abdullah Jajju

Nineveh Directorate of Education – Mosul /
Mosul – Iraq

Article Information

Article History:

Received June 16th, 2025

Revised July 06th, 2025

Accepted August 03th, 2025

Available Online Septe. 1st 2026

Keywords:

Students from Mosul,
Turkish language teaching,
Written expression
Writing skill,
Spelling errors.

Correspondence:

Ali Abdullah Jajju

alicancecolu@uomosul.edu.iq

Abstract

This study aims to identify common spelling and grammatical errors made by students learning Turkish as a foreign language in the Department of Turkish Language and Literature at the Faculty of Arts, University of Mosul. The sample of the study consists of students from Mosul enrolled in the department. The students were grouped according to their class levels, and appropriate written expression topics were assigned to each group. Simpler topics were selected for lower-level students, taking into account their language proficiency. The students' written texts were analyzed using the screening method and written expression evaluation criteria. During the analysis, the errors were first classified, then the most frequently occurring types of mistakes were identified, and various suggestions were made based on these findings.

DOI: [10.33899/radab.v56i106.64940](https://doi.org/10.33899/radab.v56i106.64940), ©Authors, 2023, College of Arts, University of Mosul.

This is an open access article under the CC BY 4.0 license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

تحليل الأخطاء في التعبير التحريري للطلبة الذين يتعلمون اللغة التركية في جامعة الموصل

علي عبدالله ججو *

المستخلص:

تهدف هذه الدراسة إلى تحديد الأخطاء الإملائية والنحوية العامة التي يقوم بها طلاب الموصل الذين يتعلمون اللغة التركية كلغة أجنبية خلال التعبير التحريري (الأنشاء). يتكون مجتمع البحث من الطلبة الدارسين للغة التركية في قسم اللغة التركية وآدابها كلية الآداب جامعة الموصل. ضمن نطاق البحث، تم تجميع الطلاب الذين يدرسون في القسم وفقاً لمستوياتهم الدراسية. بعد هذه العملية، تم إعطاء الطلاب موضوعات مختلفة للتعبير الكتابي وطلب منهم التعبير عن أفكارهم حول هذه المواضيع كتابياً. ونظراً للاختلافات في مستويات اللغة التركية بين الطلاب، طلب من الطلاب في الصفوف الدنيا الكتابة في مواضيع أبسط. تم تحليل التعبيرات المكتوبة التي تم الحصول عليها باستخدام مقياس تقييم التعبير الكتابي. خلال مرحلة التقييم، تم أولاً تصنيف الأخطاء الإملائية والنحوية التي قام بها الطلاب، ثم تم تحديد الأخطاء التي ظهرت وتم تقديم اقتراحات مختلفة بناءً على هذه الأخطاء.

الكلمات المفتاحية: الطلبة الموصليون، تدريس اللغة التركية، التعبير التحريري، مهارة الكتابة، الأخطاء الإملائية.

* مديرة تربية نينوى – الموصل/ الموصل - العراق.

Musul Üniversitesi'nde Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Yazılı Anlatım Hatalarının Analizi

Özet

Bu çalışma, Musul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin yazılı anlatım sürecinde yaptıkları yaygın yazım ve dilbilgisi hatalarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın örneklemini, söz konusu bölümde öğrenim gören Musullu öğrenciler oluşturmaktadır. Katılımcı öğrenciler, öğrenim gördükleri sınıf seviyelerine göre gruplandırılmış ve her grubun dil yeterlilik düzeylerine uygun yazılı anlatım konuları sunulmuştur. Alt sınıflardaki öğrencilerin dil yeterlilikleri dikkate alınarak daha basit konular tercih edilmiştir. Öğrencilerin yazılı anlatımları, tarama medeli ve yazılı anlatım değerlendirme ölçütlerine göre analiz edilmiştir. Analiz sürecinde özellikle yapılan hatalar sınıflandırılmış, ardından en sık karşılaşılan hata türleri belirlenmiş ve bu bulgular doğrultusunda çeşitli öneriler verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Musullu öğrenciler, Türkçe öğretimi, Yazılı anlatım, Yazma becerisi, Yazım hataları.

Giriş

Yabancı dil öğretiminde gözetilmesi gereken temel ilkeler, yabancı dil edinimine ilişkin kuramlar doğrultusunda şekillenmektedir. Bu kuramların her biri, yabancı dil öğretiminde hedeflenen dört temel dil becerisini kendi bakış açıları doğrultusunda ele almış, ancak her kuram, bu becerilerdendiğerlerine kıyasla daha fazla ağırlık vermiştir (Arslan, 2009: 44). Bu doğrultuda, yabancı dil öğretim kuramları analiz edildiğinde, geleneksel yaklaşımın ağırlıklı olarak çeviri ve dilbilgisi öğretimine odaklandığı, davranışçı kuramın ise dört temel dil becerisi içerisinde özellikle dinleme ve konuşma becerilerinin geliştirilmesine öncelik verdiği anlaşılmaktadır (Demircan, 2005: 143) Bilişsel öğrenme kuramı ile iletişimsel-işlevsel yaklaşım, dili bir iletişim aracı olarak etkin kullanmayı ön plana çıkarırken yapılandırmacı öğrenme kuramı, bireyin dört temel dil becerisini kendi öğrenme süreci içerisinde, bağımsız olarak edinmesini hedeflemektedir (Budak, 1994: 5-13). Anlaşılabacağı üzere, söz konusu yabancı dil öğrenme kuramlarında yazma becerisine, okuma, konuşma ve dinleme becerilerine kıyasla daha az ağırlık verildiği söylenebilir.

Anadil ediniminde yazma becerisi, konuşma becerisi gibi aile ve çevre etkisiyle kendiliğinden gelişen bir süreç değildir. Tam tersine, yapılandırılmış bir eğitim süreci gerektiren ve genellikle okul ortamında kazanılan karmaşık bir süreçtir. Bu sebeple, yazma ile konuşma süreçleri birbirinden farklıdır ve birbiriyle örtüşmez. Benzer biçimde, yabancı dil öğreniminde de yazma becerisinin edinimi, konuşma becerisine kıyasla daha farklı ve zorlu bir süreç kapsamaktadır. Dil öğrenen birey, dinleme yoluyla konuşma yetkisini belirli ölçüde geliştirebilirken, yazma becerisinde benzer bir ilerleme göstermesi ve bu süreçte bir öğretici desteğe ihtiyaç duyması kaçınılmazdır (Raimes, 1983: 4).

Yapılan araştırmalar, yazma becerisinin en karmaşık ve zor bir beceri olduğunu ortaya koymakta, hem öğrencilerin hem de pek çok yetişkinin özellikle yazma derslerinde zorluk yaşadığını ve dünya genelinde bu dersle ilgili çeşitli sorunların olduğunu göstermektedir (İnal, 2006: 181). Bu bulgular doğrultusunda Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerin de yazma becerisini geliştirme sürecinde benzer zorluklarla karşı karşıya kaldıkları gözlemlenmektedir.

Türkçenin dilbilimsel ve dilbilgisel özelliklerini öğrenen, kazandıkları bilgiler doğrultusunda yazma becerilerini geliştirirken, düşüncelerini organize etme, farklı dil yapısıyla cümle kurma ve ana dillerinden farklı unsurlarla yazılı iletişim kurma çabası içerisindedirler (Selvikavak, 2006: 15-16). Ancak, yazma becerisinin temel işlevi yalnızca iletişim kurmala sınırlı değildir. Yazma aynı zamanda öğrencilerin kelime bilgisi, dilbilgisel yapıları, deyimleri ve benzeri dil unsurlarını ne ölçüde doğru öğrendiklerini gözden geçirme fırsatı sunar (Raimes, 1983: 3). Bununla birlikte, yazma süreci yalnızca öğrencilerin kendi dil düzeylerini değerlendirmelerine değil, aynı zamanda öğreticilerin de öğrencilerin dil gelişimini izlemelerine olanak tanır. Bu bağlamda, yazma becerisinin etkili bir geri aracı olarak görülmesi ve bu becerinin dil öğretim sürecinde hak ettiği önemin verilmesi gerekmektedir.

Araştırmanın Modeli:

Bu araştırma, nitel araştırma deseni doğrultusunda olup veriler doküman analizi yöntemiyle elde edilmiştir. Araştırma sürecinde incelenen yazılı anlatım örnekleri, tarama yöntemiyle analiz edilmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda, yazılı anlatımlarda sıkça karşılaşılan hata türleri tespit edilmiş ve bu hatalar üzerinde durulmuştur.

Çalışma Grubu:

Araştırmanın çalışma grubunu, Musul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde Türkçe öğrenen 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Bulgu ve Yorumlar:

Araştırmanın bu bölümünde öğrencilerin yazılı anlatım sürecinde yaptıkları yazım ve dilbilgisi hatalarıyla ilgili bulgu ve yorumlara yer verilmiştir.

1. Dilbilgisel Hataları:

Bu bölümde Musullu öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki dilbilgisiyle ilgili yapmış oldukları hatalara değinilmiştir. Yapılan yanlışlar dikkate alınarak örneklendirilmiştir.

1.1. Çoğul Ekinin Hatalı Kullanımı:

Çoğul eki, Türkçede bir isimin ya da zamirin çoğul olduğunu ifade etmek amacıyla kullanılan bir ektir. Çoğul eki "-ler" veya "-lar" biçimlerinde kelimenin sonuna eklenen bir ek türüdür. Hangi ekin kullanılacağı ise kelimenin son ünlüsüne bağlı olarak değişir (Ergin, 2013, s. 220).

Örnekler:

- Kitap → Kitaplar
- Çocuk → Çocuklar
- Kalem → Kalemler

Söz konusu ekler, isim ve zamirlerin birden fazla varlığı ifade ettiğini gösterir.

Çoğul ekine ilişkin hataların çoğu, belgisiz sıfatlar veya sayı sıfatlarla oluşturulan sıfat tamlamalarında ortaya çıkmaktadır. Öğrenciler, çoğunlukla sayı ya da belgisizlik bildiren sıfatlardan sonra gelen isimlere gereksiz yere "-lar" çokluk ekini getirmektedir. Bu hatanın esas sebebi, Arapçada benzer yapılarda çoğul

ekinin kullanmasıdır. Öğrenciler, bu tür ifadeleri Arapçadan doğrudan çevirerek Türkçeye aktarmakta ve bu nedenle dil bilgisel hatalar yapmaktadır. Örnekler:

- Çok güzel bir sözler bana söylüyorsu.
- Sınıfta 28 öğrenciler var.
- Irak'ta iki farklı nehiler vardır.
- Az insanlar bunu denemiş.
- Bu yolların pek çok kimseler için aşılması zordu.
- Her gün çok insanlarla tanışıyorum.
- Son üç yıllarda Türkçem çok gelişti.

1.2. Söz Dizimi Hataları:

Sözdizimi, bir dilde cümleleri oluşturan kelime ve kelime gruplarının belirli yapısal kurallar çerçevesinde nasıl sıralandığını inceleyen dilbilim dalıdır. Sözdizimi, cümlede kelimelerin hangi konumda bulunacağını ve ne tür işlevler üstlendiğini belirler. Her dilin kendine özgü bir sözdizimsel kurallara sahiptir. Bu kurallar, cümlelerin doğru şekilde anlaşılmasını ve anlamın açık bir biçimde iletilmesini sağlar (Karahan, 2010, s. 9).

Türkçede temel sözdizimi kuralı, özne + nesne + yüklem sıralamasıdır:

Ben (özne) ödevi (nesne) hazırladım (yüklem).

Öğrencilerin yazılı anlatımlarında, özellikle sıfatların dizilişi konusunda hatalar yaptıkları, cümle öğelerinin yerlerini uygun olmayan biçimlerde değiştirdikleri ve bu nedenle Türkçenin sözdizim kurallarına aykırı yapılar oluşturdukları tespit edilmiştir. Bu tür yapısal hataların, öğrencilerin ana dillerine ait sözdizimi kurallarını Türkçeye aktarmalarından kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Sıfatların dizilişine yönelik hatalarda ise çoğu zaman sıfatın hangi isme ait olduğu ya da hangi ismi nitelediği açık bir şekilde belirlenememektedir. Örnekler:

- Güzel kırmızı bir elbise giymişti. (Kırmızı güzel bir elbise giymişti.)
- Ben sınavlara hazırlandım geçen haftadan. (Ben geçen haftadan sınavlara hazırlandım.)
- Ben beraber arkadaşımla gittim. (Ben arkadaşım ile beraber gittim.)
- Benim arkadaşım en iyi Salim. (Benim en iyi arkadaşım, Salim.)
- Biz izlemeye başladık filmi. (Biz filmi izlemeye başladık.)
- Ben o kadar başarılı değildim lisede. (Ben lisedeyken o kadar başarılı değildim.)

1.3. İsim ve Tamlayan Öğeleri Arasındaki Uyum Hataları:

İsim tamlaması, Türkçede iki ismin bir araya gelerek anlam ilişkisi kurduğu ve birbirini tamamladığı dilsel yapılardır. Bu yapılar, tamlayan (ön unsur) ve tamlanan (son unsur) olmak üzere iki temel öğeden oluşur. Tamlayan unsur, tamlanan isme yönelerek çoğunlukla aitlik, sahiplik ya da belirlenme anlamı kazandırır. Bu ilişki, eklerle (örn. -in, -i) ya da ek almadan da (takısız tamlama) kurulabilir ve cümlede işlevsel bir anlam birimi oluşturur (Saylan & Çelikbağ, 2020, 140-143).

Öğrencilerin yazılı anlatımlarında, isim tamlamaları oluştururken çeşitli yapısal hatalar yaptıkları tespit edilmiştir. Bu hataların önemli bir bölümü, belirli ve belirsiz isim tamlamalarının ayırıt edilmemesinden

kaynaklanmaktadır. Özellikle zincirleme isim tamlamalarının kurulmasında öğrencilerin sözcüklere gereksiz tamlayan eki getirdikleri gözlemlenmiştir.

- Bağdat'taki insanlar(ın) farklı kültürleri var.
- Musul'un kuzey(in)de yaşıyorum.
- Bilgisayar teknoloji(si)nin...
- Bu dersin öğretmen(i) dersi iyi açıklıyor.
- Duhok dağlar(ı) çok yüksek.
- Orada gurbet duygusun(u) yaşamadım.

1.4. Dilek-Şart Kipi Kullanımındaki Yapısal Hatalar:

Dilek-Şart kipi, bir eylemin ya da durumun gerçekleşmesinin belirli bir koşula bağlı olduğunu ifade eden işlevsel bir kip türüdür. Türkçede bu kip, fiil kök ya da gövdelerine getirilen "-se/-sa" ekleriyle oluşur. Genellikle geleceğe yönelik olasılıklar ifade etmek amacıyla kullanılmakta olup kesinlik taşımaz (Ergin, 2013, s. 309).

Öğrencilerin şart kipinin temel kullanımında zorlanmadıkları, ncak dilek-şart kipinin hikaye birleşik zamanı ile oluşturulan yapılarda ve yapıların şart kipi işlevinde kullanımı sırasında anlam ve biçim açısından güçlük yaşadıkları gözlemlenmiştir. Örnekler:

- Erbil'e gezmeye gidersem (gitseydim) arkadaşşıma iyi bir hediye alırdım.
- Arkadaşıma dedim: sen de bizimle gel (gelsen) daha iyi olur.
- Yarın havalar ısınsın (ısınsa) pikniğe gideriz.

1.5. İsim hâl Eklerinin Hatalı Kullanımı:

İsim hâl ekleri, Türkçede isimlerin cümle içindeki sözdizimsel ilişkilerini ve görevlerini belirtmek amacıyla kullanılan morfolojik öğelerdir. Bir ismin cümlede özne, nesne, dolaylı tümleç gibi çeşitli işlevler üstlenmesi durumunda, aldığı ad durumu ekleri ile bu görev netlik kazanır. Türkçede altı temel ad durumu bulunmaktadır ve her biri, ismin cümle içerisinde konumunu ve işlevini belirleyerek anlamın doğru oluşmasına katkı sağlar (Mehmet, 2015, s. 70-84).

Türkçede ad durumu eklerinin doğru kullanımının, öğrencilerin karşılaştığı temel dilbilgisi sorunlarından biri olduğu gözlemlenmiştir. Öğrencilerin, fiil ile uyumlu ad durumu ekini belirlemede sık sık güçlük yaşadıkları ve hatlar yaptıkları tespit edilmiştir. Ayrıca, belirtme durumu ekinin kullanımında, özne ve nesne işlevlerini karıştırarak, cümlede özne konumunda bulunan sözcüklere yanlışlıkla belirtme durumu eki ekledikleri de kayda değer bir sorun olarak ortaya çıkmıştır. Örnekler:

- Arkadaşıımı (arkadaşıma) gitmek istedim.
- Gazete okumaya (okumayı) tavsiye ederim.
- Onun karakteri (karakterini) çok beğeniyorum.
- Onun şarkıları (şarkılarını) çok seviyorum.
- Şans ve kader (kaderi) konuşmak o kadar kolay değil.
- Şehre (şehri) iyi gezdim.
- Sınavı (sınava) başlamak istiyorum.

1.7. Ses Bilgisi ve Uyum Hataları:

Türkçede ses olayları ve ses uyumu, dilin fonetik ve fonolojik yapısı içerisinde önemli bir yer tutar. Ses olayları, kelimelerin telaffuzu sırasında meydana gelen fonetik değişimleri ifade ederek ses uyumu, sözcük içinde seslerin belirli kurallar çerçevesinde birbiriyle uyumlu olmasını sağlayan sistematik ilişkileri kapsar. Türkçede ses özellikleri bakımından oldukça düzenli ve uyumlu bir yapıya sahiptir. Bu nedenle dilde çeşitli ses olayları (ünsüz yumuşaması, ünlü daralması, ünsüz benzeşmesi vb.) ve iki temel ses uyumu (büyük ünlü uyumu ve küçük ünlü uyumu) yaygın olarak gözlemlenir. Bu yapılar, Türkçenin fonetik sistemini düzenleyecek dilin akıcılığını ve anlaşılabilirliğini artırır (Saylan & Çelikbağ, 2020, 291-301).

Öğrencilerin bu durumla ilgili yaptıkları hatalar:

- Hayallarım (hayallerim) çok genişti.
- Ama ben o festivala (festivale) gidemedim.
- Yere düştüğümü görüyordum (görüydüm) ama sormadı bile.
- Gençlerin hayatta rolü (rolü) çok önemlidir.
- Harflarını (harflerini) kalbime (kalbime) yazdım.
- Aldığım hediyelerin hepsi kaliteli ve orjinaldi (orjinaldi).

1.8. Özne-Yüklem Kişi Uyumsuzluğu:

Türkçede özne ile yüklem arasındaki kişi uyumu, cümle yapısının temel gramatik kurallarından biridir. Bu uyum, öznenin ifade ettiği kişiyle yüklemde yer alan kişi ekinin tutarlılık göstermesini gerektirir. Bu tür uyumsuzluklar dilbilgisel açıdan hatalı yapılar olarak değerlendirilir. Cümlelerin anlamının açık ve doğru bir şekilde iletilmesi için özne ile yüklemdeki kişi eki arasında gramatik bir ilişki bulunmalıdır. Bu ilişkinin bozulması halinde "özne ve kişi eki uyumsuzluğu" söz konusu olur ve bu durum Türkçede yaygın biçimde gözlemlenen dilbilgisi hatalardan bir olarak kabul edilir.

Yapılan gözlemler, öğrencilerin yazılı anlatımlarında fiillerin kişi eklerini zaman zaman atladıklarını, bunun yanında cansız öznelerle "-lar" ekini fiil sonuna eklediklerini ortaya koymaktadır. Örnekler:

- Biz ve amcalarım Türkiye'ye gitmek zorunda kaldım (kaldık).
- Geçen yıl ben ve arkadaşım birinci sınıfta öğrencidim (öğrenciydik).
- Tüm öğrenciler pikniğe geldiler (geldi).
- Ordu şehre girdiler (girdi).

2. Yazım Hataları:

2.1. Sesbilgisel Temelli Yazım Hataları:

Türkçede ses temelli yazım hataları, kelimelerin doğru telaffuz edilmemesi ya da yazım sırasında dilin ses bilgisi kurallarının yeterince dikkate alınmaması sonucunda ortaya çıkan yazım yanlışlarıdır. Bu tür hatalar, çoğunlukla sözcüklerin halk arasında yanlış telaffuz edilmesi veya öğrencilerin ses olaylarını göz ardı etmesiyle ilişkilidir. Türkçede, yazımı büyük ölçüde söyleyişe dayalı bir dil olduğu için fonetik temelli yazım hatalarına oldukça açıktır. Özellikle ünlü düşmesi, ünsüz türemesi, ünlü daralması gibi ses olaylarının yanlış algılanması ya da yazıya doğru yansıtılmaması, yazılı anlatımlarda bu tür hataların sıkça görülmesine neden olmaktadır. Örnekler:

- Bugun (bugün) erken kalktım.
- Onu gerçekten (gerçekten) sevmiştim.
- Kapıyı aştı (açtı) ve bana kötü baktı.
- İrakın (Irak'ın) iki nehri.
- Bize sezziz (sessiz) olun dedi.
- Üzün (uzun) ve genç bir adam.
- Dohok'a geldisem (geldiysem) görüşürüz dedim.

2.2. Sözcük Temelli Yazım Hataları:

Sözcük temelli yazım hataları, kelimelerin yazımında yapılan yapısal yanlışlıkları ifade eder ve çoğunlukla kelimenin doğru biçiminde yazılmaması eklerin yanlış biçimde kullanılması ya da birleşik ve ayrı yazım kurallarının ihlal edilmesi sonucu ortaya çıkar. Türkçede sözcüklerin yazımına ilişkin belirli standart kurallar bulunmakta olup bu kuralların ihmal edilmesi durumunda çeşitli yazım hataları meydana gelmektedir. Bu tür hatalar yalnızca biçimsel bir sorun oluşturmakla kalmaz, aynı zamanda anlam kaymalarına yol açarak ümlenin yanlış anlaşılmasına da neden olabilir. Bu sebeple sözcük temelli yazım yanlışları, yazılı anlatımda hem biçimsel hem de anlamsal düzeyde olumsuz etkiler yaratmaktadır.

Yazılı anlatımların incelenmesi sürecinde, öğrencilerin birçok kelimeyi yanlış yazdığı, ayrıca ayrı yazılması gereken kelimeleri bitişik, bitişik yazılması gereken kelimeleri ise ayrı yazdığı belirlenmiştir. Örnekler:

Parantez içinde olan kelimeler kelimenin doğru şeklidir.

Hiç bir (hiçbir), bir kaç (birkaç), biran (bir an), herkez (herkes), bir çok (birçok), yalnız (yanlış), yalnız (yalnız), herşey (her şey), her hangi (herhangi), insan oğlu (insanoğlu), baya (bayağı), yemek hane (hemekhane).

2.3. Bağlaçların Yanlış Kullanımı:

Bağlaçların yanlış kullanımı, cümle yapısını ve anlam bütünlüğünü olumsuz etkileyen, aynı zamanda Türkçenin dilbilgisi kurallarına aykırı olan önemli bir anlatım problemidir. Türkçede bağlaçlar, sözcükler, sözcük grupları ve cümleler arasında anlam ilişkisi kurmak ve metnin akışını sağlamak amacıyla kullanılan dil unsurudur. Bu öğelerin yanlış ve gereksiz veya yerinde kullanılmaması anlam belirsizliklerine anlatım bozukluklarına ve iletişimde kopukluklara yol açabilmektedir. Bu nedenle, bağlaç kullanımına yönelik hatalar, hem yazılı hem de sözlü anlatım anlaşılabilirliğini zedeleyen dilsel sorunlar arasında değerlendirilmektedir.

Öğrencilerin yazılı anlatım çalışmalarında, bağlaçların bitişik ya da ayrı yazımına ilişkin kuralların yeterince benimsenmediği ve bu nedenle çeşitli yazım hatalarının yapıldığı gözlemlenmiştir. Özellikle "-de/-da" bağlacının, ses uyumu kurallarına aykırı biçimde "-te/-ta" şeklinde yazıldığı ya da ek ile karıştırılarak yanlış kullanıldığı sıkça rastlanan hatalardan biridir. Örnekler:

- Abimin bir arkadaşıda (arkadaşı da) bizimle beraberdi.
- Sizde (Siz de) alsaydınız keşke.
- Belkide (Belki de) kismet olmaz dedim.

- Ama yinede (Yine de) beni ara.
- Sende (sen de) gel.

2.4. “ki” Ekinin Yanlış Kullanımı:

Türkçede "ki" bağlacı ve ilgi zamiri, farklı işlevlere sahip olmalarına rağmen yazılı anlatımlarda sıklıkla karıştırılmakta ve bu durum çeşitli yazım hatalarına neden olmaktadır. "ki" bağlaç olarak kullanıldığında ayrı, ilgi zamiri ya da sıfar-fiil eki olarak kullanıldığında ise bitişik yazılması gerekmektedir. Ancak öğelerin yazılı anlatımlarında bu kuralların yeterince özümsemediği; dolayısıyla "ki"nin kullanımında kimi zaman ayrı, kimi zaman da bitişik yazılarak yanlışlara düştüğü gözlemlenmiştir. Bu tür hatalar, yalnızca yazım açısından sorun oluşturmakla kalmamakta, aynı zamanda cümlenin anlamında belirsizlik ve karmaşaya yol açabilmektedir. Örnekler:

- Yanımda ki (yanımdaki) paraları evde bırakmıştım.
- Ben çok çalışıyorum, ama o derse hiç çalışmıyorki (çalışmıyor ki).
- Ama benim ki (benmki) elimden düştü.
- Öyle bir ses duydumki (duydum ki)..
- Kalbimde ki (kalbimdeki) sevgin hiç bitmez.
- Bilal’in ki (Bilal’inki) daha güzel olmuş.
- Biliyorumki (bilbiyorum ki) bu iş böyle olmayacak.

"ki" bağlacı bazı sözcüklerde kalıplaşmış olduğu için bitişik yazılır.

“Çünkü, sanki, mademki, meğerki, halbuki, oysaki, belki” SOMBaHÇeM şeklinde kodlanabilir.

Sonuç

Çalışma kapsamında elde edilen veriler, yazılı anlatımlarda karşılaşılan hataların dilbilgisel hatalar ve yazım hataları olarak iki ana başlık altında sınıflandırılabilceğini ortaya koymuştur. Dilbilgisel hatalar arasında öğrencilerin özellikle çokluk eki kullanımı, söz dizimi, isim ve sıfat tamlamalarının oluşturulması, adlaştırma yapıları, dilek-şart kipinin kullanımı, ad durumu eklerinin doğru biçimde seçimi, ses olayları ve ses uyumu kuralları, özne ve yükle uyumu gibi konularda sıkça hataya düştükleri gözlemlenmiştir.

Yazım hataları ise daha çok ses temelli ve sözcük temelli yanlışlardan oluşmaktadır. Bu bağlamda, sözcüklerin yanlış yazımı, ayrı yazılması gereken kelimelerin bitişik, bitişik yazılması gereken ise ayrı yazılması, bağlaçların yazımı ve "ki" bağlacının eklerle karıştırılması gibi alanlarda yaygın yazım hataları tespit edilmiştir.

Bu bulgular, öğrencilerin Türkçenin hem yapısal hem de yazılı anlatıma ilişkin kurallarını tam olarak içselleştiremediklerini ortaya koymaktadır. Bur tür hataların süreklilik arz etmesi, anlama ve anlatımda çeşitli bozulmalara yol açmakta, metinlerin bütünlüğünü ve akademik düzeyde ifadenin niteliğini olumsuz yönde etkilemektedir.

Bu bağlamda, yazılı anlatım derslerinde söz konusu hata türlerinin sistematik olarak ele alınması, öğrencilerin bu konularda bilinçlendirilmesi, örneklerle pekiştirme yapılması ve yapılandırılmış geri bildirimlerle desteklenmesi büyük önem taşımaktadır. Özellikle dilbilgisel farkındalığı artmaya yönelik uygulamalı etkinlikler ve yazma becerisini geliştirmeye odaklanan öğretim stratejilerinin bu tür hataların azaltılmasında etkili olacağı düşünülmektedir.

References

1. Arslan, T. (2009). The use of Moodle as a web-supported learning model in teaching German as a foreign language and its effect on the learning process: An empirical study in the context of writing skills. (Doctoral dissertation, Mersin University, Institute of Social Sciences, Mersin).
2. Budak, Y. (1994). Contemporary criteria in determining foreign language teaching objectives. Dil Dergisi, TÖMER Publications, Ankara.
3. Demircan, Ö. (2005). Foreign language teaching methods. Der Publications, Istanbul.
4. İnal, S. (2006). A study on the problems of English written expression course. Journal of Language and Linguistic Studies. Retrieved on January 17, 2024, from <http://www.jlls.org/Issues/Volume%202/No.2/sinal.pdf>.
5. Karahan, L. (2010). Syntax in Turkish. 15th Edition, Akçağ Publications, Ankara.
6. Mehmet, G. (2015). Turkish grammar for foreigners. 3rd Edition, Baskı Publishing, Ankara.
7. Raimes, A. (1983). Techniques in teaching writing. Oxford University Press, Oxford. Retrieved on January 23, 2024, from <http://tr.scribd.com/doc/24688339/Techniques-in-Teaching-Writing>.
8. Saylan, M. & Çelikbağ, F. (2020). Turkish Handbook. Limit Publications, Ankara.
9. Selvikavak, E. (2006). An application to improve paragraph writing skills of advanced level students in teaching Turkish as a foreign language. (Master's thesis, Ankara University, Institute of Social Sciences, Ankara).